

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
 Биро за развој на образованието
 СКОПЈЕ

Примено:	22.09.2011		
Орг. единица	Број	Трилог	Вредност
07	3548/1		

Организација: ОРОС
 Назва: ТРАБИО
 Датум: 22.09.2011 год. ПМ

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 31 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11 и 51/11), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по **пијано** за деветгодишното основно музичко и балетско образование.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

**НАСТАВНА
ПРОГРАМА**

ПИЈАНО

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

**ДЕВЕТГОДИШНО ОСНОВНО
МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ**

Скопје, 2011

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

1. ВОВЕД

Во четврто одделение на деветгодишното основно музичко образование се изучуваат два наставни предмети: солфеж и инструмент по избор.

Наставата по предметот пијано е индивидуална и се изведува практично.

- Фонд на часови: 2 часа неделно по 30 минути со индивидуална настава, 72 часа годишно.
- Статус на предметот: задолжителен.

2. ЦЕЛИ НА ПРЕДМЕТОТ ЗА РАЗВОЈНИОТ ПЕРИОД IV и V ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да развива љубов и интерес кон музиката и инструментот пијано;
- да ја негува љубовта кон класичната музика;
- да стекнува сознанија за музичката култура на своето опкружување;
- да ја развива способноста за музичко креирање преку употреба на импровизација;
- да покажува интерес и желба за изведување музички дела од различни стилски епохи;
- да ја усвршува самодовербата при извршувањето музички активности;
- да ја развива самостојноста при совладувањето нотен текст со сите негови музички термини и ознаки;
- да ги развива музичката меморија и вниманието;
- да препознава едноставни и разновидни музички форми, правилно да ги креира преку импровизација и да ги изведува;
- да стекнува и да ја развива умешноста за транспонирање во скали до три предзнаци;
- да развива чувство за стабилен и прецизен ритам при свирењето;
- да ја развива техничката прецизност при изведба на делата;
- да го развива внатрешниот слух;
- да развива чувство за убава боја на звукот при изведбата на пијано;
- да го развива естетскиот вкус и критичкото мислење за вреднување на музиката;
- да покажува интерес за слушање музика, посета на концерти и други разни музички настани и приредби;
- да покажува интерес за настапи на јавни часови, концерти и натпревари.

3. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ПО ПИЈАНО ВО IV ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да развива љубов кон музиката преку изучување на пијаното;
- да го развива откривањето на изразните можности на инструментот;
- да ја употребува импровизацијата како креативна вештина;
- да свири од нотен текст во виолински и бас клуч низ целата клавијатура;
- да препознава музичка реченица (фраза) во пиесите што ги свири и правилно да фразира;
- да ги препознава деловите од кусите дводелни и триделни форми;
- да препознава и изведува едноставни музички форми како етида, менует, марш, сонатина и варијации;
- да го збогати емоционалниот живот преку свирење на композиции од разни жанрови;
- да развива музичка меморија;
- да свири молски скали до два предзнака;
- да покажува способност за транспонирање во молски скали до два предзнака;
- да покажува интерес за слушање музика, посета на концерти и други приредби;
- да го развива естетскиот вкус и критичко мислење за вреднување на музиката;
- да покажува вештина за читање на едноставен нотен запис по принципот прима-виста.

4. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Тема I - МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ И ЗАПОЗНАВАЊЕ СО МУЗИЧКИТЕ ФОРМИ (20 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - Да свири вежби на целата клавијатура;	- Вежби за пијано во опсег на целата клавијатура	- Контра, субконтра, голема, мала, прва, втора, трета, четврта октава - Бас, дискант - Ноти во виолински и бас клуч од сите октави	- Свирење вежби за пијано во опсег на целата клавијатура.
- Да ги применува разните нотни вредности поединечно и комбинира но;	- Вежби со примена на разни нотни вредности поединечно и комбинира но	- Шеснаестина нота и пауза - Осмина со точка нота и пауза	- Свирење вежби со примена на разни нотни вредности поединечно и комбинира но.
- Да ги препознава и применува нотните вредности шеснаестина и осмина со точка;	- Вежби со шеснаестини и осмини со точка	- 3/8 и 6/8 такт	- Свирење вежби со шеснаестини и осмини со точка, ноти и паузи.
- Да употребува разновидни ритмички комбинации;	- Вежби со разновидни ритмички комбинации - Вежби во зададените метрички ознаки 3/8, 6/8		- Свирење вежби со разновидни ритмички комбинации. - Свирење вежби во зададените метрички ознаки 3/8, 6/8.

<ul style="list-style-type: none"> - да препознава и применува ритмички фигури триола, предудар и трилер; - да препознава музичка форма етида; - да препознава музичка форма сонатина и сонатен став; - да препознава музичка форма варијации; - да препознава музичка форма менует, марш или други полифони композиции во форма на барокни танци (буре, мизета и др.). 	<ul style="list-style-type: none"> - Вежби со триоли, предудар и трилери - Композиции во форма на етида - Композиции во форма на сонатен став - Композиции во форма на варијации - Композиции во форма на барокни танци 	<ul style="list-style-type: none"> - Триола, предудар, трилер - Етида - Сонатина - Сонатен став: прва тема, втора тема, развоен дел, реприза (реекспозиција) - Варијации - Менует - Марш - Буре - Мизета и др. 	<ul style="list-style-type: none"> - Свирење вежби со триоли, предудар и трилери. - Свирење етиди во дурски и молски скали до три предзнаци. - Свирење сонатини. - Свирење варијации. - Свирење барокни танци. <p>Методи: монолошка; дијалогска; демонстративна.</p>
--	--	---	---

Тема II - ТЕХНИЧКА КОМПОНЕНТА НА ИЗВЕДБАТА НА ПИЈАНО (20 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: <ul style="list-style-type: none"> - да развива вештина за изедначеност, јасност и компактноста при свирењето скали; - да ја развива и усовршува вештината за координирано свирење со двете раце; - да развива вештина за свирење дела со примена на техниката на имитација; - да развива вештина за свирење на едноставни полифони композиции; - да развива вештина за координирано и синхронизирано свирење различни видови артикулација во двете раце (легато и портато, легато и стакато) и во различно темпо; - да препознава и применува молски трозвук со свртувањата.	<ul style="list-style-type: none"> - Скали: e-moll, h-moll, d-moll, g-moll - Композиции за усовршување на техниката - Вежби со имитација - Полифони композиции - Вежби со трозвучи.	<ul style="list-style-type: none"> - Молска скала - Етида - Имитација - Полифонија (канон, менует, марш) - Артикулација: legato, portato, staccato - Молски трозвук, квинтакорд, сектакорд, квартсектакорд.	Активности <ul style="list-style-type: none"> - Свирење молски скали до два предзнака. - Свирење етиди за усовршување на техниката при свирењето во молски скали до два предзнака. - Свирење вежби со имитација. - Свирење едноставни полифони вежби како канони, менуети, маршеви. - Свирење вежби со молски трозвучи. Методи: <ul style="list-style-type: none"> монолошка; дијалошка; демонстративна.

Тема III - ИНТЕРПРЕТАЦИСКА КОМПОНЕНТА НА ИЗВЕДБАТА НА ПИЈАНО (10 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги препознава и применува ознаките за динамика; - да ги препознава и применува ознаките за темпо; - да се запознава со стилските особини на музичките правци и жанрови; - да препознава и изведува мали музички дводелни и триделни форми; - да изведува кратки музички форми со примена на техниката на варирање на музичкиот материјал; - да изведува кратки музички форми инспирирани од традиционалното творештво на разни народи. 	<ul style="list-style-type: none"> - Композиции со динамички и темпови ознаки - Композиции со различни стилски карактеристики од различни епохи и жанрови - Композиции со дводелна и триделна форма 	<ul style="list-style-type: none"> - Мецолјано (mp) - Мецофорте (mf) - Пијанисимо (pp) - Фортисимо (ff) - Кресендо (crescendo) - Декресендо (decrescendo) - Диминуендо (diminuendo) - Алетро (Allegro) - Анданте (Andante) - Модерато (Moderato) - Виво (Vivo) - Адаџо (Adagio) - Класична музика - Народна (традиционална) музика - Филмска музика - Детска музика - Менует - Етида - Марш - Сонатина - Варијации - Народни песни - Танци 	<p>Активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Свирење вежби кои содржат динамички ознаки: mp, mf, pp, ff, crescendo, decrescendo, diminuendo. - Свирење вежби кои содржат темпови ознаки: Allegro, Andante, Moderato, Vivo, Adagio. - Свирење композиции од различни стилски епохи и жанрови. - Свирење композиции со дводелна и триделна форма. - Свирење композиции со примена на техниката на варирање. <p>Методи: монолошка; дијалошка; демонстративна.</p>

Тема IV - СВИРЕЊЕ ПРИМА ВИСТА (12 часа)

Тема IV - СВИРЕЊЕ ПРИМА ВИСТА (12 часа)		
Цели	Содржини	Поими
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да идентификува едноставен непознат нотен запис; - да развива вештина за свирење непознат нотен запис според принципот прима- виста. 	<ul style="list-style-type: none"> - Едноставни едногласни и двогласни нотни записи кои содржат четвртини, половини и осмини нотни вредности и се запишани во прва и мала октава, прикладни за идентификување и свирење прима-виста. 	<p>Активности и методи</p> <p>Активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Свирење едноставни непознати едногласни и двогласни вежби. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> Монолошка; Дијалошка; демонстративна;

Тема V - КРЕАТИВНИ ВЕШТИНИ - СВИРЕЊЕ ПО СЛУХ и ИМПРОВИЗАЦИЈА (10 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да развива вештина за репродуцирање едноставни мелодии по слух со една и со две раце; - да креира сопствени мелодии; - да импровизира технички вежби со шеснаестини, осмини со точка, триоли и трилери; - да импровизира во 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 и 6/8 такт; - да импровизира и транспонира во G-Dur, D-Dur, F-Dur и B-Dur со акордска придружба; - да импровизира со кратки имитации; - да импровизира во дводелна и триделна форма. 	<ul style="list-style-type: none"> - Познати мелодии - Креирање на сопствени мелодии 	<ul style="list-style-type: none"> - Импровизација - Свирење по слух - Акордска придружба 	<p>Активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Свирење познати мелодии со една рака. - Свирење познати мелодии со двете раце во хомофон стил (мелодија со акордска придружба). - Креирање на сопствени мелодии и композиции. <p>Методи: монолошка; дијалошка; демонстративна.</p>

5. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставните содржини по предметот пијано за четврто одделение на основното музичко образование даваат можност да се реализираат интегрирано со содржините од наставата по предметот солфедж. Се дава можност и за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност со потребите на учениците и планираните активности. Во табелата е даден бројот на часовите на секоја од петте теми и бројот на задолжителниот минимум на градиво кое ученикот треба да го совлада во текот на четврто одделение. Двете мерки се ориентациони.

Годишен фонд на часови - ориентационо:

	ТЕМИ	Број на часови	Број на вежби годишно
1.	Музичка писменост	20 часа	5 - 10 вежби
2.	Техничка компонента на изведбата на пијано	20 часа	4 скали и 5-10 композиции
3.	Интерпретативска компонента на изведбата на пијано	10 часа	5 - 10 композиции
4.	Свирење прима-виста	12 часа	секое ново дело
5.	Креативни вештини - свирење по слух и импровизација	10 часа	5 - 10 вежби
вкупно годишно		72 часа	меѓу 20 - 40 вежби годишно

Наставни средства:

Методски прирачници- предлог:

- Пиперковска - Распеани и разиграни прстиња 1
- Пиперковска - Распеани и разиграни прстиња 2
- Пиперковска - Распеани и разиграни прстиња 3
- Кршиќ - Почетна школа за пијано (1)
- Кршиќ - Клавирска читанка (2)
- Николаев - Школа за свирење пијано
- Пиперковска - прирачник за скали и акорди
- Ладислав Шабан - прирачник за скали и акорди
- J. C. Бах – Мали композиции за пијано
- Кршиќ – Избор сонатини за пијано
- Лемоан - Етиди оп. 37

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно и континуирано се следат и вреднуваат постигањата на учениците и се прибираат показатели за нивната редовност, ангажираност, техничката и интерпретацијската компонента на музичкото изразување како и за посветеноста во работата. При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава на индивидуалниот пристап во постигањата кај секој ученик. Сите обработувани содржини и податоците за редовноста, обработуваниот материјал и постигнувањата треба да се бележат во ученичкиот дневник за индивидуална настава кој на годишниот испит ќе служи како едно од мерилата за формирање на годишната оценка. Секое тромесечје ученикот се оценува од матичниот наставник во училишниот дневник според претходно наведените критериуми. Финалната годишна оценка се добива со полагање на годишен испит пред тричлената комисија на крајот од учебната година. Испитната програма се изведува напамет. При полагањето учениците се оценуваат описно со краток текст. Наставникот при оценувањето треба да има индивидуален пристап кон секое дете. Во текот на учебната година се препорачува да се одржат минимум два јавни часови на кои ќе настапат сите ученици пред публика. Завршната оценка се формира според индивидуалните способности на детето, редовноста, ангажираноста, посветеноста, тромесечните оценки добиени преку увид во дневникот за индивидуална настава и нивото на квалитет при изведба на зададените музички дела на годишниот испит.

Годишниот испит по пијано за учениците од четврто одделение ќе се состои од:

1. Изведба на една од молските скали со 1 или 2 предзнаци на следниот начин:

Низи - во опсег од една октава, во паралелно движење со двете раце.

Квинтакорд на првото стапало од истата скала и неговите свртувања, во опсег од една октава, само симултано со двете раце.

2. Изведба на 4 песни од наведените или од други учебници - школи за пијано, по слободен избор, но да бидат застапени следните музички форми:

- етида;

- полифона композиција во форма на барокен танц како менует, буре, марш, мизета и др.;

- став од сонатина со карактеристики на сонатен став или тема со варијации;

- композиција по слободен избор.

Песите се изведуваат напамет. Композицијата по слободен избор може да биде композирана од самиот ученик на часовите по импровизација, по можност во дводелна или триделна форма.

7. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализација се темели на Нормативот за простор за основно музичко училиште и за наставните средства донесен од страна на министерот за образование и наука со решение бр. од година.

8. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата по пијано за четврто одделение основно музичко училиште може да ја изведува лице кое завршило:

- Факултет за музичка уметност- вокално-инструментален оддел, насока пијано, степен VI/1.

9. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Ученикот/ ученичката:

- да покажува правилна интерпретација на зададените поими од областа на музичката писменост;
- да покажува вештина за изедначеност, јасност и компактност во тонската звучност;
- да покажува вештина за координирано и синхронизирано свирење со двете раце;
- да покажува вештина за интерпретација на молски скали до два предзнака во опсег од една октава и акорди на главните стапала;
- да покажува вештина за интерпретација на етиди;
- да покажува вештина за интерпретација на барокни танци;
- да покажува вештина за интерпретација на став од сонатина;
- да демонстрира музичка меморија;
- да ги применува интерпретациските ознаки и стилски особини при свирењето на музичко дело;
- да репродуцира едногласни и двогласни нотни записи преку свирење прима-виста;
- да покажува вештина за репродуцирање едноставни мелодии по слух и да komponира свои композиции според принципот на импровизација.

Изготвил: работна група,

координатор м-р Анкица Витанова, советник во Бирото за развој на образованието - Скопје

Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на Сектор во Бирото за развој на образованието – Скопје

10. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по пијано за деветгодишното основно музичко образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

на ден Бр. М-УС 276
19.03 2011 год.
Скопје Н.Ј.Е.

Министер,

